

The image shows the cover of a spiral-bound notebook. The cover is a light beige or tan color with a fine, woven fabric texture. A silver metal spiral binding is visible along the left edge. The notebook is set against a dark brown background. The title 'PACJENT I JEGO PRAWA' is printed in a large, bold, dark brown serif font in the center. Below the title, the author's name 'ks. Artur Aleksiejuk' is printed in a smaller, dark brown serif font.

# PACJENT I JEGO PRAWA

ks. Artur Aleksiejuk

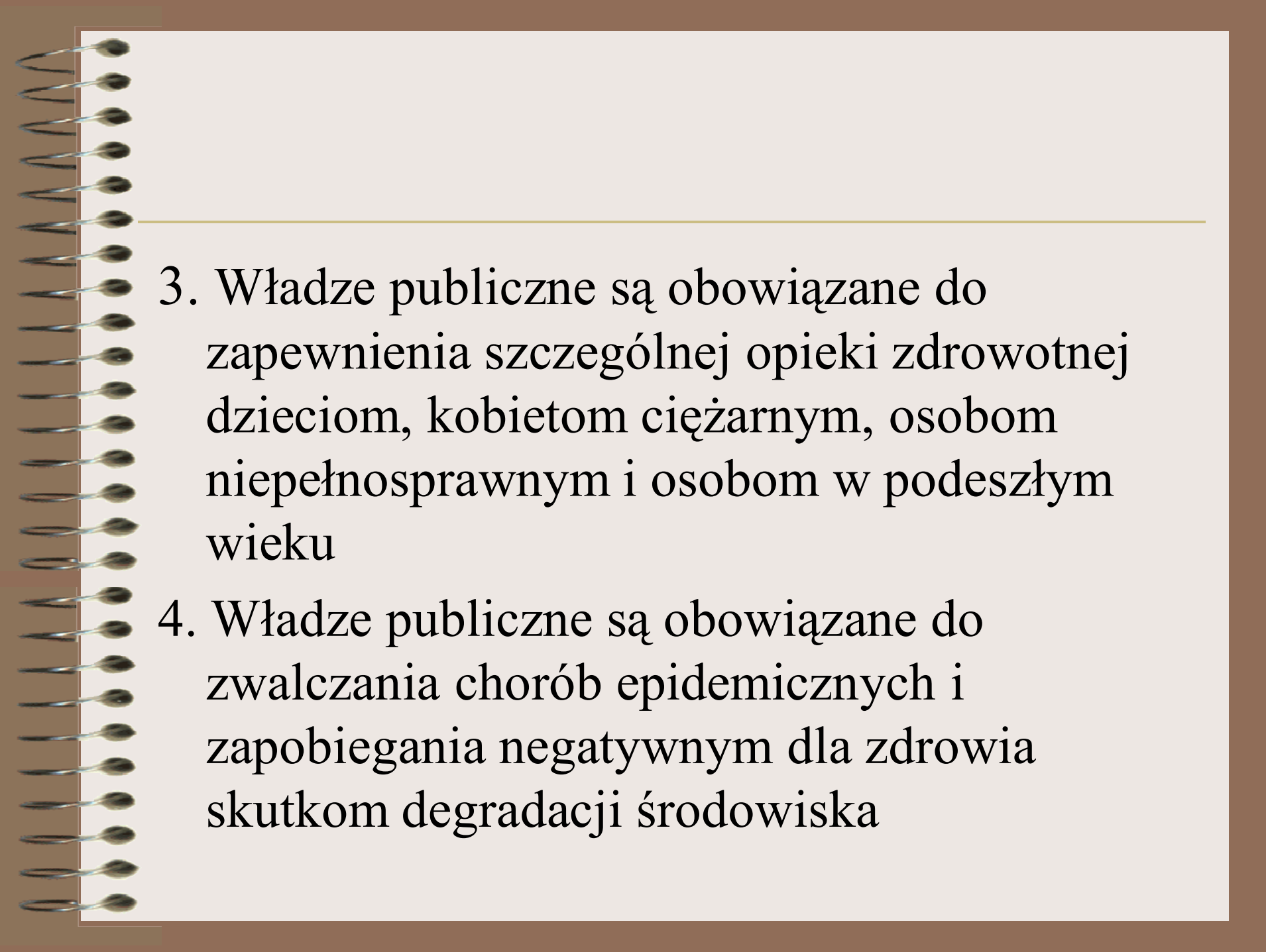
# Prawo pacjenta do świadczeń zdrowotnych

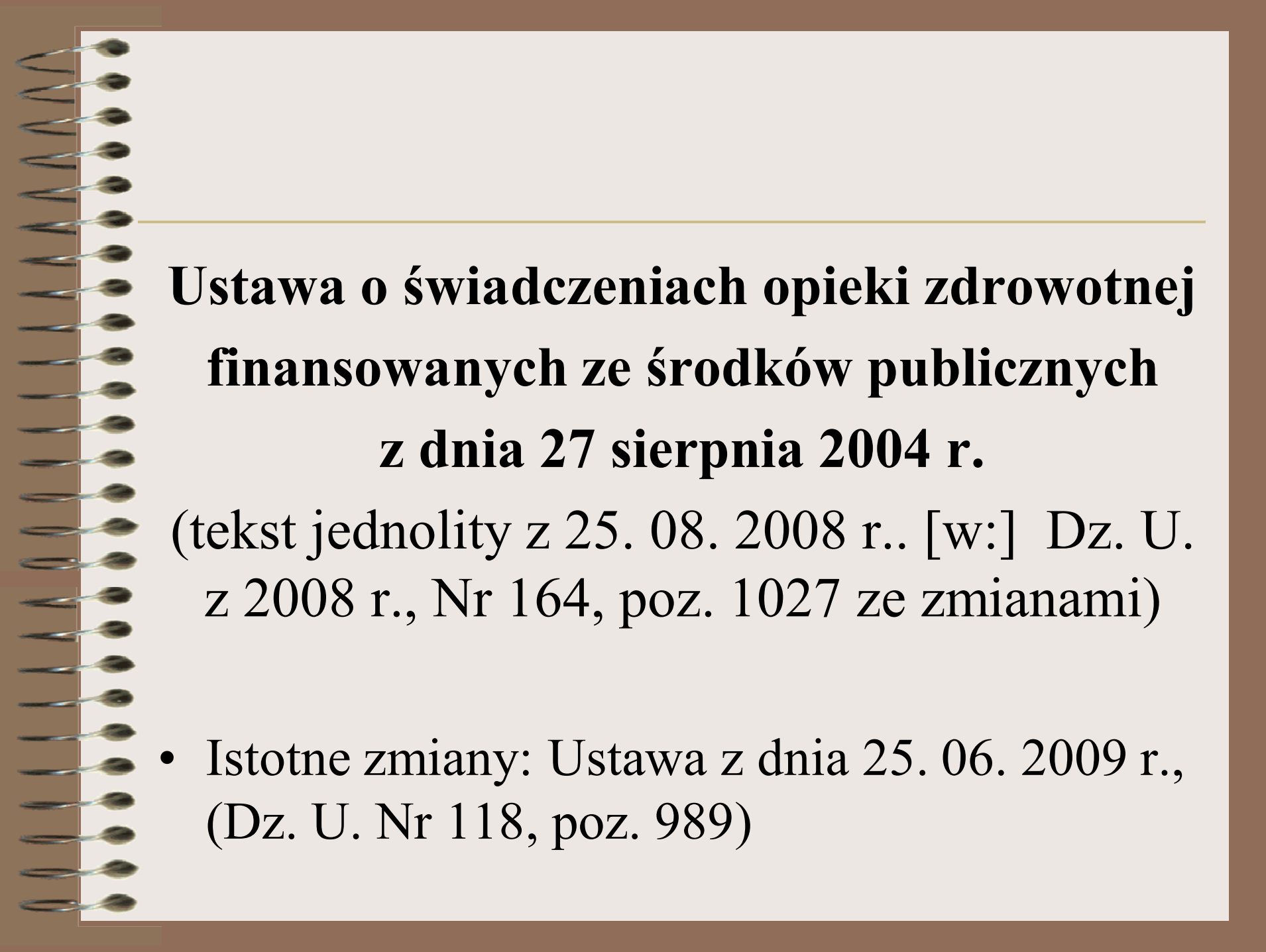
---

## Konstytucja RP

### Art. 68

1. Każdy ma prawo do ochrony zdrowia
2. Obywatelom niezależnie od ich sytuacji materialnej, władze publiczne zapewniają równy dostęp do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych. Warunki i zakres tych świadczeń określa ustawa


- 
- A graphic of a spiral-bound notebook with a brown cover and a white page. The spiral binding is on the left side. A horizontal line is drawn across the page, separating the top from the bottom. The text is written in black, serif font.
3. Władze publiczne są obowiązane do zapewnienia szczególnej opieki zdrowotnej dzieciom, kobietom ciężarnym, osobom niepełnosprawnym i osobom w podeszłym wieku
  4. Władze publiczne są obowiązane do zwalczania chorób epidemicznych i zapobiegania negatywnym dla zdrowia skutkom degradacji środowiska



**Ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej  
finansowanych ze środków publicznych  
z dnia 27 sierpnia 2004 r.**

(tekst jednolity z 25. 08. 2008 r.. [w:] Dz. U.  
z 2008 r., Nr 164, poz. 1027 ze zmianami)

- Istotne zmiany: Ustawa z dnia 25. 06. 2009 r.,  
(Dz. U. Nr 118, poz. 989)



## **Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z 28 lutego 2005 r.**

„Warunki i zakres udzielania świadczeń finansowanych ze środków publicznych muszą zostać określone ustawą w taki sposób, aby beneficjenci świadczeń mieli jasność co do rodzaju przysługujących świadczeń finansowanych ze środków publicznych”

Wyrok TK z 28.02.2005, [w:] OTK ZU 2005, nr 18/2/A

## Podział świadczeń zdrowotnych ze względu na sposób ich finansowania

---

Świadczenia zdrowotne ze względu na sposób finansowania dzielą się na:

- ❑ Świadczenia standardowe, czyli tzw. świadczenia gwarantowane,
- ❑ Świadczenia komercyjne.

# Ogólne zasady udzielania świadczeń gwarantowanych

---

Ogólne zasady udzielania świadczeń gwarantowanych wg ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze świadczeń publicznych są następujące:

- Zasada równego traktowania i solidarności społecznej
- Zasada zapewnienia równego dostępu do świadczeń i wyboru lekarza pierwszego kontaktu

## Standard świadczenia opieki zdrowotnej - kryteria


---

- aktualna wiedza medyczna,
- dostępność metod i środków zapobiegania, rozpoznania i leczenia chorób,
- zasady etyki zawodowej,
- należyta staranność.

## **Prawo pacjenta do zgłoszenia sprzeciwu wobec opinii albo orzeczenia lekarza**

---

- Pacjent lub jego przedstawiciel ustawowy mogą wnieść sprzeciw wobec opinii albo orzeczenia określonych w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty, jeżeli opinia albo orzeczenie ma wpływ na prawa lub obowiązki pacjenta wynikające z przepisów prawa
- Sprzeciw wnosi się do Komisji Lekarskiej działającej przy Rzeczniku Praw Pacjenta
- Sprzeciw wnosi się do Komisji Lekarskiej działającej przy Rzeczniku Praw Pacjenta

- 
- 
- ❑ Sprzeciw wymaga uzasadnienia, w tym wskazania przepisu prawa, z którego wynikają prawa lub obowiązki pacjenta
  - ❑ Komisja Lekarska na podstawie dokumentacji medycznej oraz, w miarę potrzeby, po przeprowadzeniu badania pacjenta, wydaje orzeczenie niezwłocznie, nie później niż w terminie 30 dni od dnia wniesienia sprzeciwu,
  - ❑ Od rozstrzygnięć Komisji Lekarskiej nie ma odwołania

**Podstawa:** Art. 31 Ustawy o Prawach Pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta

# Ograniczenia prawa pacjenta do świadczeń zdrowotnych

---

**W sytuacji ograniczonych możliwości udzielenia świadczeń pacjent ma prawo do:**

- Informacji, kiedy świadczenie może zostać udzielone oraz o ewentualnej zmianie terminu,
- Do wpisania go na listę pacjentów oczekujących na świadczenie,
- lista musi być prowadzona w sposób przejrzysty, i obiektywny, a kolejność wpisywania pacjentów powinna się opierać na kryteriach medycznych
- Pacjent ma prawo do informacji o zasadach kwalifikacji pacjentów jako: „przypadków pilnych” i „stabilnych”.


**Podstawa:** Art. 20, 21 Ustawy o Świadczeniach Opieki Zdrowotnej...

# Prawo pacjenta do natychmiastowego udzielenia świadczenia zdrowotnego

---

- ❑ Lekarz ma obowiązek udzielenia pomocy lekarskiej w każdym przypadku, gdy zwłoka w jej udzieleniu mogłaby spowodować niebezpieczeństwo utraty życia, ciężkiego uszkodzenia ciała lub ciężkiego rozstroju zdrowia oraz w innych przypadkach niecierpiących zwłoki

**Podstawa:** Art. 30 Ustawy o Zawodzie Lekarza i Lekarza Dentysty

- 
- 
- ❑ Pacjent ma prawo do natychmiastowego udzielenia świadczeń zdrowotnych ze względu na zagrożenie zdrowia lub życia

**Podstawa:** Art. 7 Ustawy o Prawach Pacjenta i RPP

- ❑ Zakład opieki zdrowotnej nie może odmówić udzielenia świadczenia zdrowotnego osobie, która potrzebuje natychmiastowej pomocy ze względu na zagrożenie życia lub zdrowia

**Podstawa:** Art. 7 Ustawy o ZOZ-ach

# Pojęcie stanu nagłego

---

Stan polegający na nagłym lub przewidywanym w krótkim czasie pojawieniu się objawów pogorszenia zdrowia, którego bezpośrednim następstwem może być poważne uszkodzenie funkcji organizmu lub uszkodzenie ciała lub utrata życia, wymagający podjęcia natychmiastowych medycznych czynności ratunkowych i leczenia

**Podstawa:** Ustawa o Państwowym Ratownictwie Medycznym

## Postępowanie w stanie nagłym

---

- Zasady przeprowadzenia badania lub udzielenia innych świadczeń zdrowotnych przez lekarza pomimo braku zgody albo wobec zgłoszenia sprzeciwu, o których mowa w art. 17 i 18, określają przepisy art. 33 i art. 34 ust. 6 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty

**Podstawa:** Art. 19 Ustawy o Prawach Pacjenta i RPP

# Postępowanie w sprawach praktyk naruszających zbiorowe prawa pacjentów

---

## PRAWA ZBIOROWE PACJENTÓW

- Prawa aktualnych i potencjalnych pacjentów traktowanych jako zbiorowość
- Nie jest zbiorowym prawem pacjenta suma praw indywidualnych
- Kategoria znamienna (tj. pacjent) nie jest odrębnym przedmiotem ochrony, lecz jej sposobem (ochrona publicznoprawna)

# Praktyki naruszające zbiorowe prawa pacjentów

---

- bezprawne, bezpośrednio lub pośrednio, zorganizowane działania lub zaniechania podmiotów udzielających świadczeń zdrowotnych, mające na celu pozbawienie pacjentów praw lub ograniczenie tych praw, w szczególności podejmowane celem osiągnięcia korzyści majątkowej
- stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu zorganizowanie wbrew przepisom o rozwiązywaniu sporów zbiorowych akcji protestacyjnej lub strajku przez organizatora strajku

## Sankcje wynikające z naruszenia zbiorowych praw pacjenta

---

- Bezwzględny zakaz stosowania praktyk naruszających zbiorowe prawa pacjentów (art. 59 ust.2 ustawy o Prawach Pacjenta i RPP)
- Decyzja Rzecznika Praw Pacjenta ma charakter deklaratoryjny: nakazanie zaniechania dalszego stosowania lub podjęcie działań niezbędnych do usunięcia skutków naruszenia zbiorowych praw pacjenta, nałożenie kary pieniężnej
- Procedura postępowania określona jest w art. 60-67 Ustawy o Prawach Pacjenta i RPP
- Ochrona pacjenta jako konsumenta usług

# **Zgoda pacjenta**

---

**Swobodnie podjęty akt woli pacjenta  
lub innych podmiotów uprawnionych  
na podstawie przystępnie udzielonej i  
rzetelnej informacji**

# Wiek pacjenta a prawo do wyrażenia zgody

---

Kategorie wieku uprawniającego do wyrażenia zgody lub sprzeciwu na świadczenie usług medycznych:

- Powyżej 18 lat
- Od 16 do 18 lat
- Do 16 lat

## Forma wyrażenia zgody

---

Rozróżnia się następujące formy wyrażenia zgody na świadczenie usług medycznych:

- Zgoda ustna
- Per facta concludentia*
- Zgoda pisemna

## Podmioty uprawnione do informacji pełnej

---

- Pacjent
- Przedstawiciel ustawowy
- Osoba bliska
- Sąd opiekuńczy
- Osoba upoważniona przez pacjenta

## Kto to jest osoba bliska?

---

- Małżonek
- Krewny lub powinowaty do II stopnia w linii prostej
- Przedstawiciel ustawowy
- Osoba pozostająca we wspólnym pożyciu
- Osoba wskazana przez pacjenta

**Podstawa:** Art. 3, ust. 1, pkt. 2 Ustawy o Prawach Pacjenta i RPP

## Jakie informacje muszą zostać przekazane pacjentowi?

---

- informacja o stanie zdrowia i rozpoznaniu
- proponowanych metodach diagnostycznych i leczniczych
- możliwych metodach diagnostycznych i leczniczych
- dających się przewidzieć następstwach zastosowania lub zaniechania metod diagnostycznych lub leczniczych
- wynikach leczenia
- rokowaniu

# Obowiązki informacyjne pielęgniarki

---

Pielęgniarka (położna) informuje o:

- prawach pacjenta
- stanie zdrowia, w zakresie niezbędnym do sprawowania opieki pielęgniarskiej (położniczej)

## Przywilej terapeutyczny

---

- Lekarz może ograniczyć informacje o stanie zdrowia i rokowaniu, jeżeli rokowanie jest dla pacjenta niepomyślne, a za ograniczeniem informacji o stanie zdrowia przemawia dobro pacjenta.
- Wówczas lekarz ma obowiązek poinformować przedstawiciela ustawowego pacjenta lub osobę upoważnioną przez pacjenta. Na żądanie pacjenta lekarz ma obowiązek udzielić mu żądanej informacji

## Szczególne przypadki świadomej zgody w ustawodawstwie polskim

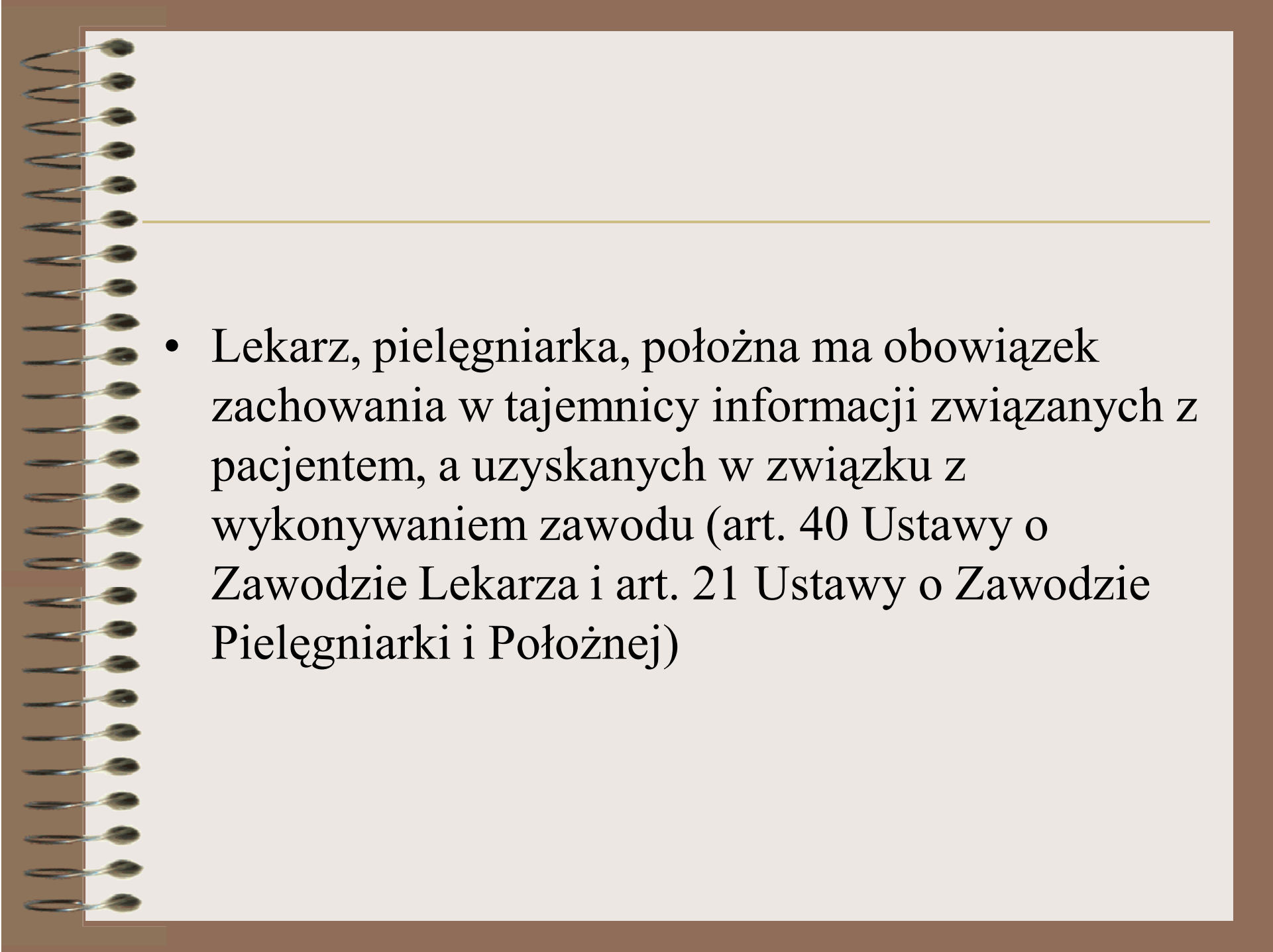
---

- Ustawa z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży (art. 4a ust. 4)
- Ustawa z dnia 1 lipca 2003 r. o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów (art. 12 ustawy)

## **Prawo pacjenta do tajemnicy informacji z nią związanych**

---

- Nikt nie może być obowiązany inaczej niż na podstawie ustawy do ujawniania informacji dotyczących jego osoby (art. 51 ust. 1 Konstytucji RP)
- Pacjent ma prawo do zachowania w tajemnicy przez osoby wykonujące zawód medyczny, w tym udzielające mu świadczeń zdrowotnych informacji z nim związanych, a uzyskanych w związku z wykonywaniem zawodu medycznego (art. 13 Ustawy o prawach pacjenta i RPP)

- 
- A graphic of a spiral-bound notebook with a brown cover and a white page. The spiral binding is on the left side. A horizontal gold line is drawn across the page, positioned above the text.
- Lekarz, pielęgniarz, położna ma obowiązek zachowania w tajemnicy informacji związanych z pacjentem, a uzyskanych w związku z wykonywaniem zawodu (art. 40 Ustawy o Zawodzie Lekarza i art. 21 Ustawy o Zawodzie Pielęgniarki i Położnej)

## Osoba wykonująca zawód medyczny

---

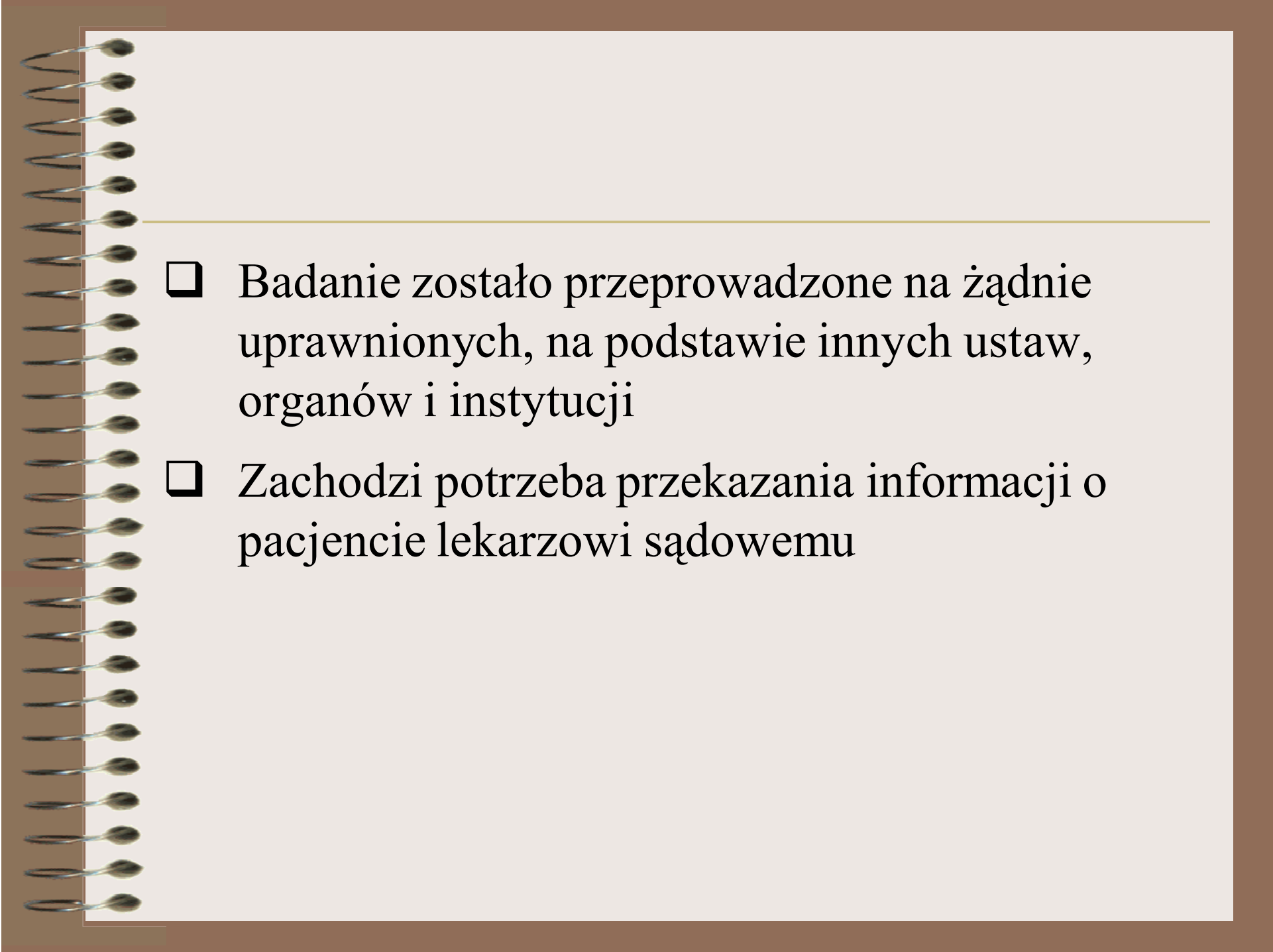
- Osoba, która na podstawie odrębnych przepisów uprawniona jest do udzielania świadczeń zdrowotnych
- Osoba legitymująca się nabyciem fachowych kwalifikacji do udzielania świadczeń zdrowotnych w określonym zakresie lub w określonej dziedzinie medycyny

**Podstawa:** Art. 18 d ust. 1 Ustawy o ZOZ-ach

## Wyjątki od prawa poufności

---

- Zachowanie tajemnicy może stanowić niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia pacjenta lub innych osób
- Pacjent lub jego przedstawiciel ustawowy wyraża zgodę na ujawnienie tajemnicy
- Zachodzi potrzeba przekazania niezbędnych informacji o pacjencie związanych z udzielaniem świadczeń zdrowotnych innym osobom wykonującym zawód medyczny, uczestniczącym w udzielaniu tych świadczeń

- 
- A graphic of a spiral-bound notebook with a brown cover and a white page. The spiral binding is on the left side. A horizontal gold line is drawn across the page, positioned above the first list item.
- Badanie zostało przeprowadzone na żądanie uprawnionych, na podstawie innych ustaw, organów i instytucji
  - Zachodzi potrzeba przekazania informacji o pacjencie lekarzowi sądowemu

## Kto może zwolnić lekarza z tajemnicy lekarskiej?

---

- Pacjent
- Przedstawiciel ustawowy pacjenta
- Policja
- Prokurator
- Sąd

## Kto może zwolnić pielęgniarkę z tajemnicy zawodowej?

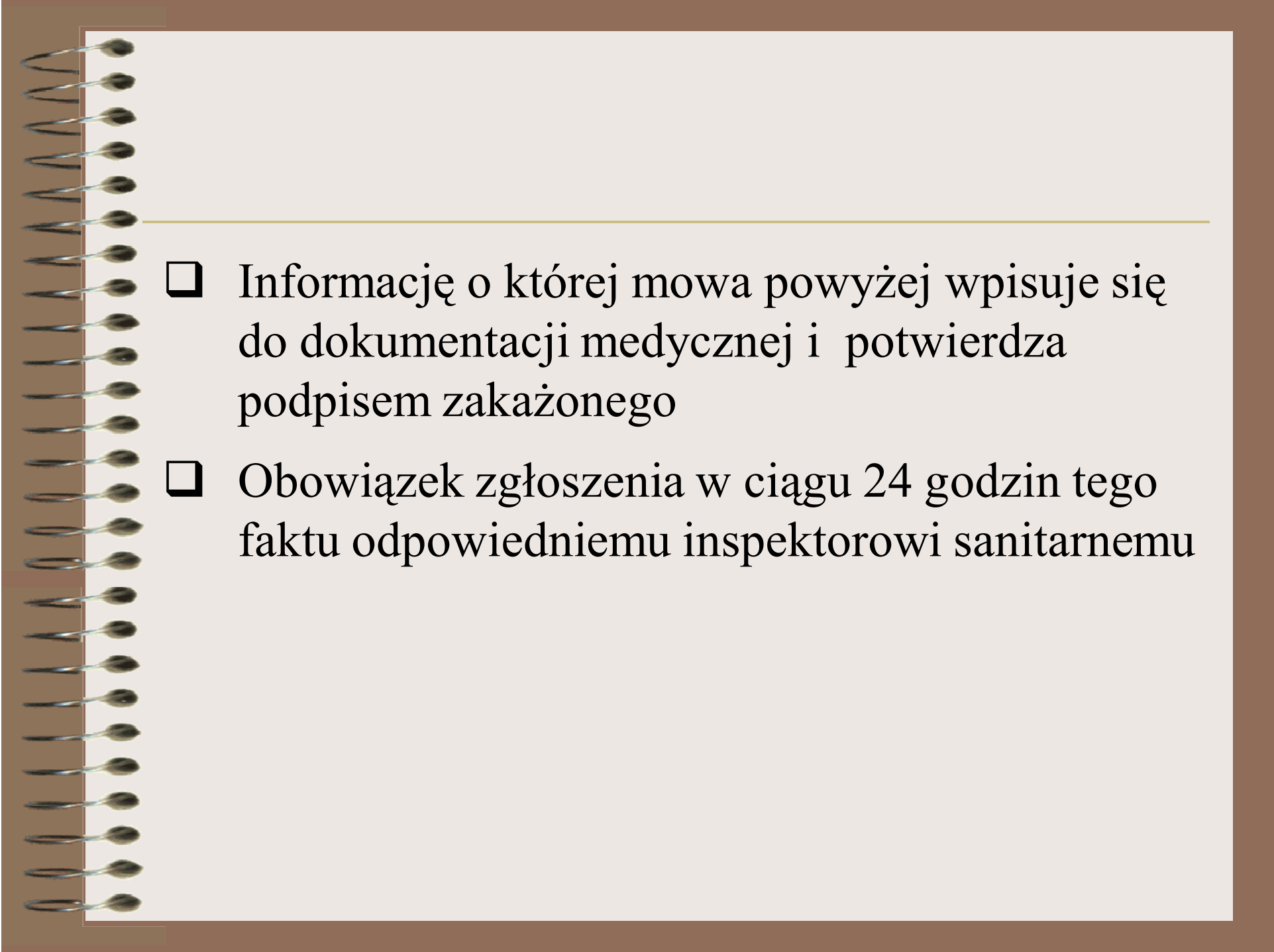
---


- Pacjent
- Przedstawiciel ustawowy pacjenta
- Policja
- Prokurator
- Sąd

## Procedura postępowania z zakażonym lub chorym zakaźnie

---

- ❑ Pouczenie o środkach służących zapobieganiu przeniesienia zakażenia na inne osoby oraz o ewentualnych innych obowiązkach (badania sanitarno-epidemiologiczne, hospitalizacja, kwarantanna, izolacja itd.)
- ❑ Obowiązek poinformowania zakażonego o konieczności zgłoszenia się lekarza partnera lub partnerów seksualnych (w przypadku chorób przenoszonych drogą płciową)

- 
- A graphic of a spiral-bound notebook with a brown cover and a light beige page. The spiral binding is on the left side. A horizontal gold line is drawn across the page, positioned above the list items.
- Informację o której mowa powyżej wpisuje się do dokumentacji medycznej i potwierdza podpisem zakażonego
  - Obowiązek zgłoszenia w ciągu 24 godzin tego faktu odpowiedniemu inspektorowi sanitarnemu



**Szpital poinformował pacjenta o tym, że jest on nosicielem wirusa HIV. Nie udzielił zaś żadnych informacji żonie, mimo że była uprawnioną do informacji. W związku z tym żona wystąpiła z roszczeniem odszkodowawczym do szpitala. Czy roszczenie jest zasadne?**

- Nie, gdyż ze względu na charakter wirusa (problem odrzucenia społecznego chorych) informacja ta była objęta szczególną tajemnicą lekarską
- Tak, gdyż zaniedbano procedury określone w ustawie o zapobieganiu i zwalczaniu chorób zakaźnych u ludzi

# Prawo pacjenta do dokumentacji medycznej

---

- Pacjent ma prawo do dokumentacji medycznej dotyczącej jego stanu zdrowia oraz udzielonych mu świadczeń zdrowotnych.
- Pacjent ma prawo do zapewnienia ochrony danych zawartych w dokumentacji medycznej oraz innych związanych z udzielaniem świadczeń zdrowotnych

**Podstawa:** Art. 23-30 Ustawy o Prawach Pacjenta i RPP



**Jakie akty prawne regulują tworzenie, udostępnianie, archiwizowanie i niszczenie, ochronę dokumentacji medycznej?**

- Ustawa o Zakładach Opieki Zdrowotnej
- Ustawa o Zawodach Lekarza i Lekarza Dentysty
- Ustawa o Zawodach Pielęgniarki i Położnej
- Ustawa o Prawach Pacjenta i RPP



---

## Kto jest właścicielem dokumentacji medycznej?

- Pacjent
- Przedstawiciel ustawowy pacjenta
- Spadkobiercy pacjenta
- Lekarz, jeżeli prowadzi indywidualną praktykę
- Pielęgniarka/położna jeżeli prowadzi indywidualną praktykę
- Zakład Opieki Zdrowotnej

## Kto jest uprawniony do dostępu do dokumentacji medycznej?

---

- Prokurator
- Pacjent
- Przedstawiciel ustawowy pacjenta
- Osoba upoważniona przez pacjenta
- Sąd
- Okręgowy rzecznik odpowiedzialności zawodowej
- Zakład ubezpieczeń
- Narodowy Fundusz Zdrowia
- Inny zakład opieki zdrowotnej



## Czas przechowywania dokumentacji medycznej

- 5 lat, jeśli dotyczy to skierowań na badania lub zleceń lekarza
- 20 lat od końca roku kalendarzowego, w którym dokonano ostatniego wpisu

**Podstawa:** Art. 18, ust. 4 f Ustawy o ZOZ-ach

## Prawo do poszanowania intymności i godności pacjenta

---

- Lekarz podczas udzielania świadczeń zdrowotnych ma obowiązek poszanowania intymności i godności osobistej pacjenta
- Prawo do poszanowania godności obejmuje także prawo do umierania w spokoju i godności
- Lekarz ma obowiązek dbać, aby inny personel medyczny przestrzegał w postępowaniu z pacjentem zasady poszanowania godności i intymności

# Prawo do umierania w spokoju i godności

---

- W stanach terminalnych lekarz nie ma obowiązku podejmowania i prowadzenia reanimacji lub uporczywej terapii i stosowania środków nadzwyczajnych
- Decyzja o zaprzestaniu reanimacji należy do lekarza i jest związana z oceną szans leczniczych

**Podstawa:** Art. 32 KEL

## Prawo pacjenta do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego

---

- Prawo do kontaktu osobistego, telefonicznego lub korespondencyjnego w zakładach opieki zdrowotnej przeznaczonych dla osób wymagających całodobowych lub całodziennych świadczeń zdrowotnych
- Prawo do odmowy kontaktu
- Prawo do dodatkowej opieki pielęgnacyjnej niepolegającej na udzielaniu świadczeń zdrowotnych

**Podstawa:** Art. 33-35 Ustawy o Prawach Pacjenta i RPP

## Ograniczenia prawa do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego

---

- Wynikające z ustawy o zapobieganiu i zwalczaniu chorób zakaźnych u ludzi
- Nadużycie prawa podmiotowego np. w postaci domagania się stałej obecności osób bliskich przy braku możliwości organizacyjnych szpitala
- Odwiedzający powinni dostosować się do obowiązujących w zakładzie reguła także mieć na względzie prywatność innych pacjentów i przysługujące im prawa

# Pozostałe prawa pacjenta

---

- Prawo do opieki duszpasterskiej
- Prawo do przechowywania wartościowych rzeczy w depozycie
- Koszty realizacji tych praw ponosi zakład opieki zdrowotnej

A spiral-bound notebook with a brown cover and a light beige page. The spiral binding is on the left side. A thin gold horizontal line is drawn across the page, positioned above the text. The text "DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ" is written in a bold, black, serif font, centered on the page.

**DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ**